

SØYLENE I MEDISINSTUDIET – AKADEMISK SØYLE OG PROFESJONALITETSSØYLEN

Redegjørelse til PUM med status presens og forslag til vedlikehold og fornyelse av søylene

De to søylene i medisinstudiet skal ivareta vesentlige lærings- og danningselementer som ikke kan ivaretas i tilstrekkelig grad innenfor de enkelte fag og kliniske emner, og hvor det er viktig med koordinert pedagogisk oppmerksomhet gjennom hele studiet. Erfaringen er at dette arbeidet er krevende, og bare deler av oppgavene er god nok ivaretatt. Raske samfunnsendringer i demografi og teknologi, som eldrebølge, bærekraftsutfordringer og kunstig intelligens, vil i årene fremover kreve omstillinger i legeutdanningen, med vekt på å styrke kandidatens selvstendighet, akademiske dømmekraft, refleksjons- og problemløsningsevne, samarbeidsevner samt evne til å ivareta egen velferd og helse, altså egenskaper som går på tvers av medisinske fag.

Det blir nå noe utskifting i bemanningen av søylene, og begge søylene får nye ledere. Det er derfor behov for overføring og klargjøring av ansvar, med mulighet for forbedringer. Dette notatet beskriver søylenes oppgaver, hva som er ugjort, og hvordan lederne av søylene mener arbeidet kan kvalitetssikres i tiden fremover.

Bakgrunn

I studieplanen «Medisin 2015» er hovedinndelingen semestervis, slik at ett semester utgjør et emne med separat vurdering.

I tillegg til dette ble det etablert to langsgående strukturer, for å ivareta generell og allmenn kompetanse som skal ivaretas gjennom studiet:

- «Profesjonalitetssøyle» for å ivareta profesjonalitet; generell kompetanse til å fylle rollen som lege ut over det biomedisinske kunnskapsmessige og sykdomsfaglige, og
- «Akademisk søyle» for å ivareta kunnskapshåndtering, akademisk/vitenskapelig tenkning og tilnærming til kunnskap vs. usikkerhet.

Begge søylene ledes av en komite, som skal følge og kvalitetssikre innholdet i søylene. Hovedoppgavene til søylene er beskrevet og publisert på nett, også i form av læringsmål:

Akademisk søyle

Informasjon:

<https://www.uib.no/med/149816/akademisk-s%C3%B8yle>

Læringsmål:

<https://www.uib.no/med/149820/l%C3%A6ringsm%C3%A5l-akademisk-s%C3%B8yle>

Hovedoppgaven:

En vitenskapelig holdning til kunnskap kjennetegner all undervisning i studiet. Akademisk søyle inneholder elementer som særlig synliggjør dette og stimulerer til læring av akademiske ferdigheter: Lesing og vurdering av litteratur, søking etter kilder og kritisk tenking.

Akademisk skriving læres og trenes særlig gjennom hovedoppgaven, som er en viktig del av akademisk søyle.

Under Akademisk søyle ligger bl.a. følgende oppgaver:

- Ledelse og administrasjon av hovedoppgaven (emnet MEDOPPG)
- Støtte og koordinering av læringsaktiviteter opp mot kunnskapshåndtering (akademisk lesing og skriving, kildekritikk, forsknings- og publikasjonsetikk, database- og referansehåndtering)
- Støtte og koordinering av verktøyfag, slik som statistikk og epidemiologi

I RETHOS (Forskrift om nasjonal retningslinje for medisinstudium) kapittel 7 (§§ 19-21) er følgende krav formulert:

Kandidaten

- har inngående kunnskap om vitenskapsteori og forskningsmetoder som anvendes innen medisin og helsefag
- har inngående kunnskap om vitenskapelig publisering og andre former for kunnskapsformidling.
- kan analysere nytten og usikkerheten i metoder og resultater for diagnostikk, prognose og behandling
- kan gjennomføre et selvstendig, avgrenset forskningsprosjekt under veiledning, i tråd med gjeldende forskningsetiske normer
- kan analysere og kritisk vurdere ny kunnskap og foreta faglige vurderinger i tråd med kunnskapsbasen og nyere forskning.
- kan bidra til nytenkning, innovasjonsprosesser, tjenesteinnovasjon, systematiske arbeidsprosesser og kontinuerlig kvalitetsforbedring.

Profesjonalitetssøylen

Informasjon:

<https://www.uib.no/med/133821/profesjonalitetss%C3%B8ylen>

Læringsmål:

<https://www.uib.no/med/133828/1%C3%A6ringsm%C3%A5l-profesjonalitetss%C3%B8ylen>

(Se også statlige forskriftsfestete mål gjengitt under).

Hovedoppgaver:

Medisinsk profesjonalitet ved Universitetet i Bergen «betegner de verdier, væremåter og relasjoner som skaper tillit til leger hos enkeltpasienter og i samfunnet». Profesjonalitetssøylen skal bidra til at studiet som helhet bidrar til studentenes profesjonelle dannelse til bredt

kompetente leger, med pasientsentrerte kunnskaper, holdninger, ferdigheter og karakteregenskaper.

Under Profesjonalitetsøylen ligger bl.a. følgende oppgaver:

- Ledelse og administrasjon av PASKON
- Ledelse og administrasjon av mentorordningen
- Støtte av kommunikasjonsundervisningen, som spirallæring gjennom studiet
- Medisinsk etikk
- Kvalitetsarbeid mot praksisperiodene, inkludert forberedelse, etterarbeid og integrering med teoriundervisning.

I RETHOS (Forskrift om nasjonal retningslinje for medisinerutdanning) § 24 er følgende krav formulert vedrørende «Profesjonalitet – Generell kompetanse»:

Kandidaten

- kan anvende sine kunnskaper og ferdigheter til å skape tillit hos pasienter, samarbeidspartnere og i samfunnet for øvrig
- kan anvende sin kunnskap om relevant gjeldende lovverk og profesjonsetiske retningslinjer og prinsipper i sin yrkesutøvelse
- kan identifisere, håndtere, analysere og reflektere over faglige og etiske problemstillinger i sin tjenesteutøvelse, samt uprofesjonell eller uetisk atferd hos andre leger og annet helsepersonell
- kan anvende kunnskap om språk og kultur i vurdering, planlegging for forebygging, behandling og oppfølging
- kan analysere egne læringsbehov og sørge for egen faglig oppdatering og livslang læring
- kan analysere grenser for egen faglige kompetanse, kan søke veiledning og ta hensyn til tilbakemeldinger
- kan anvende sine kunnskaper og ferdigheter til å ivareta egen helse og bidra til et godt arbeidsmiljø for seg selv og andre.

Kommentarer

De to søylene er viktige for å oppnå langsgående utdanningsmål som vanskelig lar seg ivareta i tilstrekkelig grad gjennom enkeltemnene. I begge søylene har imidlertid arbeidet måttet konsentreres om noen av oppgavene mer enn andre, slik at viktige oppgaver som hører inn under søylen har fått mindre oppmerksomhet enn ønskelig.

For akademisk søyle gjelder dette særlig koordineringen av helheten i den akademiske utdanningen. Det gjelder oppfølging, koordinering og kvalitetssikring av verktøyfagene som statistikk og epidemiologi, det løpende arbeidet med kunnskapshåndtering og kritisk lesing av litteratur, og oppfølging av skrivetrening gjennom studiet.

For profesjonalitetssøylen er det utnyttelse av praksisperiodenes store lærings- og dannelsingspotensial som bør ha økende oppmerksomhet fremover, samtidig som kommunikasjonsferdigheter og pasientkontakt videreutvikles. For begge søylene, som for alle andre deler av studiet, betyr innføringen av Vestlandslegen at det i årene fremover vil være store oppgaver knyttet til å vedlikeholde og utbre gode læringsaktiviteter som allerede finnes, og sørge for at disse blir integrert på de andre studiestedene.

For begge søylene er det behov for å utvikle årlige tilbud om stabsutvikling og kollegaveiledning, slik at interesserte kolleger i alle emner får mer kunnskap om akademisk og profesjonell danning, og innsikt i metoder som kan fremme studentenes karakterutvikling og refleksjonsevne innenfor alle typer undervisning.

Ved oppstarten av Medisin 2015 var den nye studieplanen i støpeskjeen, og driften av de to søylene måtte utvikles «fra bunnen», gjennom prøving og feiling, med kunnskap og inspirasjon fra forskning og internasjonale forbilder. De mest åpenbare behovene kom først, og læringsaktiviteter som var mulige å gjennomføre med begrensede ressurser ble etablert og fungerer godt den dag i dag. Pionerfasen er nå over, fakultetet står overfor nye store oppgaver, samtidig som mange mål fra Medisin 2015 ikke er nådd. Vi som har ledet søylene fra start nærmer oss pensjonsalder. Når det nå må skje utskiftning av deler av komiteene for søylene, inkludert lederne, er det viktig at søylenes mål og oppgaver er godt kjent, at plasseringen i den medisinske studieplanen er tydelig, og at ansvar, myndighet og organisering er klar. Dette vil innebære noen justeringer av nåværende ordning.

Forslag

1. Komiteene for de to søylene oppnevnes av PUM. Lederne oppnevnes særskilt. PUM skal sikre at Akademisk søyle og Profesjonalitetssøylen er bemannet med representanter fra alle de fire instituttene, samt to studentmedlemmer med vara. Akademisk søyle har også en representant for Universitetsbiblioteket. Arbeidet med å lede søylene anerkjennes som undervisningsrettet arbeid på linje med ledelse av semesterstyrene.
2. Lederne av Akademisk søyle og Profesjonalitetssøylen er fullverdige medlemmer av PUM, med vararepresentanter.
3. Akademisk søyle og Profesjonalitetssøylen skal ha en årlig rådgivende presentasjon i PUM, med gjennomgang av elementene i søylene; mandat, aktivitet, resultater, bemanning, muligheter og utfordringer. Dette for å få innspill fra PUM til søylenes ledelse, og gi mulighet for nye og gamle medlemmer i PUM til å holde seg orientert og melde inn saker og temaer som kan angå søylene, eller hvor søylene representerer ressurser for ulike fag og miljøer.

Bergen, 22.3.2024

Arne Tjølsen
Professor IBM
Leder av Akademisk søyle

Edvin Schei
Professor, IGS
Leder av Profesjonalitetssøylen